Gemeente Gouda

memo aan de gemeenteraad

aan	de gemeenteraad
dossiernummer	7586
onderwerp	Septembercirculaire 2023 gemeentefonds en BUIG
van	het college van burgemeester en wethouders
datum	24 oktober 2023

memo

1. Inleiding

Het rijk informeert de gemeenten meerdere keren per jaar door middel van zogenoemde circulaires over de uitkering uit het gemeentefonds. De belangrijkste en vaak ook meest uitgebreide zijn de meicirculaire en de septembercirculaire. De meicirculaire bevat de vertaling van de Voorjaarsnota van het rijk; de septembercirculaire bevat de vertaling van de Miljoenennota. De financiële effecten van de septembercirculaire worden gedeeld met de raad ten behoeve de besluitvorming over de 2e bestuurs-rapportage 2023 en de programmabegroting 2024-2027.

Het rijk heeft eind september ook de nieuwste beschikkingen met betrekking tot de BUIG (bijstandsuitkeringen) afgegeven. De financiële gevolgen voor 2024 en verder zijn groter dan gebruikelijk waardoor het belangrijk is om deze nu al te delen met de raad.

2. De septembercirculaire 2023 op hoofdlijnen

De septembercirculaire laat voor alle jaren een stijging zien van de inkomsten ten opzichte van de meicirculaire 2023. Dit komt grotendeels door hogere accressen, voor zowel loon- en prijs-ontwikkelingen als voor volumeontwikkelingen vanaf 2027. Zoals gebruikelijk zijn in de septembercirculaire ook diverse taakmutaties opgenomen. Het voorstel is om de middelen voor toekomstige loon- en prijsontwikkelingen te ramen op de onderscheiden stelposten en de middelen voor taakmutaties toe te voegen aan de stelpost toe te wijzen taakmutaties of toe te voegen aan de functionele programma's. Per saldo is het effect op het financieel perspectief positief voor 2023 en 2027 en negatief voor de jaren 2024 t/m 2026.

bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027
mutatie inkomsten uitkering gemeentefonds	-1.105	-1.616	-825	-584	-3.487
toekomstige loon- en prijsontwikkelingen	0	1.996	1.706	1.582	1.640
taakmutaties/oormerken	113	542	164	159	126
Gevolgen financieel perspectief	**-992**	**922**	**1.045**	**1.157**	**-1.721**

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

2.1 Oorzaken van de mutaties

De bovengeschetste uitkomsten passen in de lijn van de 'winstwaarschuwingen' in de raadsmemo over de meicirculaire 2023 over de maatstaven, WOZ-waarden en de loon- en prijsontwikkelingen.

maatstaven

Op grond van actuele maatstaven (objectieve, meetbare, niet-beïnvloedbare kenmerken van de gemeente) wordt het relatieve aandeel van Gouda in het gemeentefonds kleiner. Ten opzichte van de meicirculaire gaat het om € 0,5 miljoen per jaar vanaf 2024.

WOZ-waarden

In de septembercirculaire blijken de WOZ-waarden hoger te liggen dan op grond van de meicirculaire mocht worden aangenomen. Hierdoor valt de uitkering uit het gemeentefonds vanaf 2023 jaarlijks € 0,6 miljoen lager uit.

loon- en prijsontwikkelingen
In de septembercirculaire vindt een bijstelling plaats van het accres voor 2024 en volgende jaren voor loon- en prijsontwikkelingen. De bedragen die hiermee gemoeid zijn, zijn groter dan in het verleden, toen de inflatie zeer laag was. Conform de richtlijnen van de provinciale toezichthouder is in de programmabegroting 2024-2027 rekening gehouden met de percentages voor loon- en prijsstijging uit de meicirculaire resp. 4,7% en 3,9%. Het voorstel is om de middelen die met de septembercirculaire aanvullend beschikbaar komen, te reserveren op een stelpost om toekomstige loon- en prijsstijgingen op te kunnen vangen.

meevallers in 2023 en 2027
In 2023 profiteert Gouda van het feit dat de gezamenlijke gemeentes minder declareren bij het BTW-compensatiefonds (BCF). De onderuitputting wordt via het gemeentefonds verdeeld. Gouda krijgt zodoende € 1,7 miljoen eenmalig. Het bedrag valt vrij ten gunste van het financieel perspectief.

In 2027 groeit het gemeentefonds vanwege het volume-accres in het gemeentefonds vanwege de algemene groei van Nederland. Voor Gouda levert dat € 3,0 miljoen op. Ook dit bedrag valt vrij ten gunste van het financieel perspectief.

3. Actualisatie BUIG
Het rijk heeft eind september de nieuwste beschikkingen met betrekking tot de BUIG (bijstands-uitkeringen) afgegeven. De financiële effecten zijn verwerkt in onderstaand overzicht.

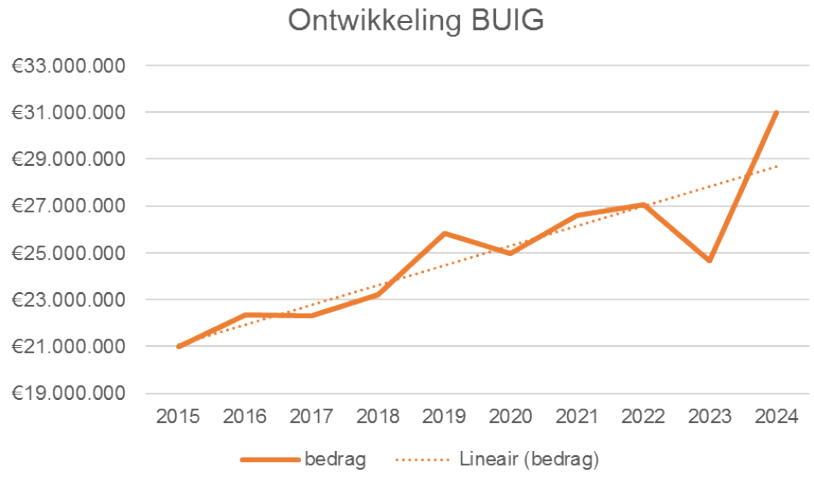
bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027
Nieuwste beschikking	-27.365	-30.967	-30.967	-30.967	-30.967
Voorgaande beschikking	-27.364	-27.664	-27.664	-27.664	-27.664
Gevolgen financieel perspectief	**-1**	**-3.303**	**-3.303**	**-3.303**	**-3.303**

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Het voorlopig BUIG budget 2024 is fors hoger dan het definitief BUIG-budget 2023. Deze toename wordt voor ongeveer een derde verklaard door toename van het macrobudget en voor twee derde door toename van het budgetaandeel.

In 2024 zijn er belangrijke wijzigingen in het objectief verdeelmodel, naast de reguliere actualisatie van de data naar peiljaar 2022. Deze aanpassingen en nieuwe data pakken gunstig uit voor Gouda. Het definitieve BUIG-budget 2024 wordt pas in september 2024 beschikt. Hierin kunnen nog wijzigingen optreden o.a. als gevolg van de realisatiecijfers bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies 2023, ontwikkelingen in de conjunctuur en werkloosheid, en beleidswijzigingen van het rijk.
De inschatting is dat het verdeelmodel voor 2025 opnieuw beoordeeld en wellicht aangepast zal worden.

De uitkering voor de BUIG kenmerkt zich door een toenemende grilligheid. Dat bemoeilijkt de opgave om een stabiel begrotingsbeleid neer te zetten. Zie onderstaande grafiek.

4. Toelichting taakmutaties
Taakmutaties zijn wijzigingen in de uitkering(en) uit het gemeentefonds vanwege nieuwe of vervallen gemeentelijke taken of vanwege aanpassingen op bestaande geoormerkte uitkeringen (bv. vanwege de regiofunctie van Gouda). Voor echt nieuwe taken is de werkwijze om de middelen beschikbaar te houden binnen de begroting voor nadere invulling/besteding door het college. En de hieruit voortvloeiende begrotingswijziging na besluitvorming door het college binnen de PenC-cyclus aan de raad voor te leggen.

De taakmutaties in de septembercirculaire zijn in onderstaande tabel tot uitdrukking gebracht.

Bedragen * € 1.000 (+ = meer geld om uit te geven door Gouda; - = minder geld om uit te geven)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
1. Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III)	3	3	3	3	3
2. Bijzondere bijstand en vroegsignalering		212			
3. Rijksvaccinatieprogramma		20	20	20	19
4. Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)	22	22	22	22	22
5. Vrouwenopvang (DU)	-42	-30	-30	-30	-26
6. Versterking arbeidsmarktregio's (DU)		1	1	1	1
7. Aanpak laaggeletterdheid (DU)		-7			
8. Veilig Wonen (DU)	7	7	7	7	
9. LHBTI beleid Regenboogsteden (DU)	20	20	20	20	
10. Regionale doelgroepen specifieke aanpak (DU)	68				
11. Begeleiding jongeren naar werk (DU)		209			
12. Beschermd Wonen (IU)	36	-45			
13. Participatie (IU)		131	121	113	108
Totaal taakmutaties	**113**	**542**	**164**	**159**	**126**

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Voor de toelichting op de tabel wordt verwezen naar de bijlage.

Een aantal taakmutaties komt in aanmerking voor vrijval ten gunste van het begrotingsperspectief. Het betreft:
1. Incidentele toekenningen voor loon- en prijsontwikkelingen in het sociaal domein omdat de betreffende budgetten in de Goudse begroting reeds als loon- en prijsgevoelig zijn aangemerkt en gedekt vanuit het begrotingsperspectief; voor de jaren 2023 t/m 2025 gaat het dan om € 138.000 resp. € 183.000 en € 110.000.
2. “Wet visueel beperkten” en “Hulpmiddelen thuis laten staan” waarmee bedragen zijn gemoeid die kleiner zijn dan € 5.000.

Bijlage - Toelichting op de tabel met taakmutaties

1. Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III)
Na 3 jaren (2020 t/m 2022) van incidentele toekenningen in het gemeentefonds vindt in de septembercirculaire 2023 de structurele verhoging plaats voor de regeling die in 2020 is geïmplementeerd. Eerder is het beschikbare bedrag toegevoegd aan het functionele programma. Vanuit een bestendige gedragslijn kan dit ook voor de jaren 2023 en verder.

2. Bijzondere bijstand en vroegsignalering
Het kabinet stelt voor de jaren 2022 tot en met 2024 middelen beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. Op basis van de septembercirculaire komt voor het jaar 2024 € 212.000 beschikbaar voor Gouda. Vanuit een bestendige gedragslijn worden de middelen voor 2024 toegevoegd aan het programma.

3. Rijksvaccinatieprogramma
Vanaf december 2019 krijgen zwangere vrouwen maternale kinkhoestvaccinatie aangeboden door de rijksoverheid. Vanaf 1 januari 2024 wordt de uitvoering van deze maternale kinkhoestvaccinatie formeel overgedragen aan de gemeenten. Bij deze septembercirculaire worden de bijbehorende middelen voor de uitvoering van de maternale kinkhoestvaccinatie toegevoegd aan het gemeentefonds. Voor Gouda gaat het om € 20.000 in 2024 en 2025 en € 19.000 in 2026 en 2027. De extra middelen voor een nieuwe taak worden in afwachting van nadere invulling voorlopig geraamd op de stelpost nog te toe wijzen taakmutaties.

4. Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)
In deze circulaire worden de maatstaven in de verdeelmodellen van DUVO en DUMO in lijn gebracht met de maatstaven zoals deze nu in het herijkte verdeelmodel voor de algemene uitkering worden gebruikt. Voor Gouda levert dat € 22.000 extra op met ingang van 2023. Vanwege de centrumfunctie van Gouda worden de middelen direct beschikbaar gesteld op het programma.

5. Vrouwenopvang (DU)
Diverse ontwikkelingen (financiële compensatie vanwege de Wet seksuele misdrijven, uitname uit de decentralisatie-uitkering ten gunste van specifieke uitkeringen met betrekking tot huiselijk geweld, seksueel geweld, eergelateerd geweld etc. en ook vanwege de actualisatie van het verdeelmodel DUMO krijgt Gouda per saldo minder middelen dan eerder geraamd in de meicirculaire. In 2023 gaat het om € 42.000, in 2024 en 2025 gaat het om € 30.000, in 2026 en 2027 € 26.000. Vanwege de centrumfunctie van Gouda worden de middelen direct verrekend op het programma.

6. Versterking arbeidsmarktregio's (DU)
De uitkering neemt tot met € 2.000 per jaar vanaf 2024. Vanwege de centrumfunctie van Gouda worden de middelen direct beschikbaar gesteld op het programma.

7. Aanpak laaggeletterdheid (DU)
De uitkering voor laaggeletterdheid is geactualiseerd voor het jaar 2024. Gouda krijgt € 7.000 minder dan eerder geraamd in de meicirculaire. Vanuit een bestendige gedragslijn worden de middelen direct verrekend op het programma.

8. Veilig Wonen (DU)
Per 1 oktober 2023 wordt de werkgeversverantwoordelijkheid voor de veiligheid van decentrale bestuurders geëxpliciteerd met een wijziging van de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers. T.b.v. een veilige woonplek krijgen decentrale bestuurders een beveiligingsadvies op maat aangeboden. Gemeenten dienen op basis van de nieuwe regeling het beveiligingsadvies altijd over te nemen en de uitvoering van de veiligheidsmaatregelen te bekostigen. Elke gemeente krijgt daartoe € 7.000 per jaar voor de jaren 2023 t/m 2026. De extra middelen voor deze nieuwe taak worden in afwachting van nadere invulling voorlopig geraamd op de stelpost nog te toe wijzen taakmutaties.

9. LHBTI beleid Regenboogsteden (DU)
Gouda ontvang als een van de 32 gemeenten jaarlijks € 20.000 voor de samenhangende aanpak van de Regenboogsteden voor lokaal LHBTI-beleid voor de periode 2023 tot en met 2026. Het college heeft op 26 september 2023 besloten de middelen over te maken naar de stichting Regenboog.

10. Regionale doelgroepen specifieke aanpak (DU)
Doelstelling van de decentralisatie-uitkering is om de doelgroep statushouders te ondersteunen door middel van de aanstelling van regionale verbinders in elke arbeidsmarkregio. Elke centrumgemeente ontvangt eenmalig € 68.000 in 2023. Vanwege de centrumfunctie van Gouda worden de middelen direct beschikbaar gesteld op het programma.

11. Begeleiding jongeren naar werk (DU)
De jongeren op wie de Aanpak Jeugdwerkloosheid zich primair richt hebben een structurele achterstand op de arbeidsmarkt. Het kabinet heeft besloten de tijdelijke maatregelen voor deze aanpak om te zetten in structurele wet- en regelgeving. Totdat het wetsvoorstel in werking is getreden (naar verwachting in 2025) worden de middelen, net als voorgaande jaren, gelijkelijk verdeeld over de arbeidsmarktregio's en verstrekt via een decentralisatie-uitkering. Gouda ontvangt daartoe € 209.000 in 2024. Vanwege de centrumfunctie van Gouda worden de middelen direct beschikbaar gesteld op het programma.

12. Beschermd Wonen (IU)
Op grond van de geactualiseerde integratie-uitkering Beschermd Wonen ontvangt Gouda in 2023 € 36.000 meer en in 2024 € 45.000 dan in de meicirculaire gepubliceerd. Vanuit een bestendige gedragslijn worden de middelen direct verrekend met het programma.

13. Participatie (IU)
Bij Voorjaarsnota heeft het kabinet besloten om gemeenten te compenseren voor de bijzondere verhoging van het wettelijk minimumloon voor medewerkers in de Wet Sociale werkvoorziening (Wsw). Dit betreft een meerjarige reeks die toegevoegd wordt aan het Wsw-onderdeel in deze integratie-uitkering. De bedragen in de reeks lopen af met de afbouw van de Wsw tot 2048 en worden naar rato verdeeld via het verdeelmodel IU Participatie. Gouda ontvangt hiertoe € 131.000 in 2024 aflopend naar € 108.000 in 2027. In afwachting van voorstellen voor invulling (mede op basis van bv. het Ondernemersplan 2024 van Promen) worden de beschikbare bedragen voorlopig geraamd op de stelpost nog toe te wijzen taakmutaties.